puud esinevad tihti alusmetsas kui ka kõrgemail kohtadel sarapikkudena. Põlisemaid pärni leiame ainult Torma mõisa pargis. Üldiselt on põlised puud metsadest ammu kadunud; praeguste raiepuude vanus kõigub 80 ja 120 aasta vahel. Metsa otse laastatud ei ole, vaid raiutakse lankide viisi. Veetaimede poolest on rikkad väikesed jõed ja Peetsu ning kihelkonna piiril olev Oole järv, kus kõrkjad, vesikupud, pilliroog, jõetakjad, ubalehed, soovõhk jt. veetaimed sagedad. Samad veetaimed ja osjad kasvavad tihti ka voorte lagedel olevais oitudes.

Heinamaad on kaetud enamasti lõikheinastutega ja on paiguti soised. Rabu on laialt, kuid suuremat kasutamist pole nad leidnud metsarohkuse tõttu. Metsamarju — mustikaid, maasikaid, jõhvikaid jne. ning seeni leidub igal pool vähesel mõõdul.

Loomastik. Suuremaist kiskjaist tuleb Torma kihelkonnas peaasjalikult ainult hunti nimetada, kes pesitseb loodeosas. Ka karud jooksevad kihelkonna loodemetsadesse. Põtru ja kitsi tuleb väga harva ette. Rohkesti on sellevastu rebaseid, jäneseid ja oravaid. Jõgedes esineb harva veel saarmaid. Metsalinde on rohkesti, eriti soo- ja vesilinde. Metsiseid võib harvemini kohata.

Maastikud. Maastikuliselt lähevad kihelkonna lääne- ja idaosa lahku. Lääneosa, pindalaliselt tunduvalt vähem, on pinnavormidest rikkam ja sarnastub Palamuse ning Laiuse kihelkonna pindalaga. Sama viirulisus, mida suurendavad voortele asetatud kultuurmaistud ja enamasti ridaküla d ning piki voori looklevad külavahelised teed, valitseb ka siin. Lahkheli toovad ainult Sirguvere, Aruküla ning Võidivere servamoodustused ja Ookatku mets ning Torma-Iravere postmaantee, mis omandanud ristsihi eelnim. suunale.

Idapoolne osa on metsmaastik, kus pinnavormid pole silmapaistvad ega mõõduandvad, ja sarnastub Avinurmega. Külad kaovad sügavaisse süngeisse metsisse saartena, mida seovad vähemad teed, loogeldes kõrgete metsseinte vahel.

Maastikuliselt mõjurikas tegur on ka Peipsi järv tänavküladega liivaseil kaldail. Peipsi järve mõju ulatub rannikust kaugemalegi, sest ka lääneosa kõrgemailt kohtadelt paistab ta kätte.

4. Inimene.

Elamud ja asulad. Valitsevaks talu elumajaks on õlest kelpkatusega palk-ehitus, kus ühes otsas eluruumid — kaks-kolm kambrit ja rehetuba, teises — avar rehealune (139. joon.). Rehealusest lahus olevaid sindlitest või laastudest täisviil-katusega elamuid esineb harva. Rohkem võime neid leida ainult peipsi-äärseis vene külades, kus põllupidamise puudusel rehealune hoopis puudub. Eriline elumaja tüüp esineb Tuulavere ümbruses. Siin on talusid, kus rehealune on ehituse keskel, kuna ühel pool otsas asuvad eluruumid ja teisel pool rehetuba, väikese, paari meetri laiuse katusealusega, mis puude ja hagude hoiukohaks.